

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.250/2017/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Kolozsvári és Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. február 7. napján kelt 15.P.22.481/2015/38. számú ítélete ellen a felperes részéről 40., míg az alperes részéről 41. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **helybenhagyja** azzal a pontosítással, hogy a felperes által a Magyar Államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege 178 551 (százhetvennyolcezer-ötszázötvenegy) Ft, az alperes által fizetendő 80 638 (nyolcvanezer-hatszázharmincnolc) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100 000 (százezer) Ft másodfokú perköltséget, valamint az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak 294 654 (kettőszázkilencvennégyezer-hatszázötvennégy) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes magáncélú használatra megvásárolta a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Chevrolet Lacetti típusú gépjárművet bruttó 5 164 000 Ft vételárért. A vételárból 4 500 000 Ft finanszírozására az alperes jogelődjével, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt.-vel (a továbbiakban: alperes) 2008. február 12. napján deviza (svájci frank) alapú kölcsönszerződést kötött **(kölcsönszerződés száma)** szám alatt. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztőrészletek összeget és esedékességét, az összes törlesztőrészlet összegét (6 865 920 Ft), a törlesztőrészletek számát, azaz a futamidőt (120 alkalom) és a teljes hiteldíjmutatót (9,27 %). A kamat- és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I., kamatváltozás II.) elszámolási módjaként az ún. fix konstrukcióban állapodtak meg.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(üzletszabályzat 1. jelölése)** számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából - releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

I.7. pont: „Havi fix konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kamatváltozás II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli árfolyamesemény.”

I.21. pont: „Rendkívüli árfolyamesemény: rendkívüli árfolyameseménynek minősül, ha az árfolyam legalább 150 %-kal magasabb, mint a mértékadó árfolyam.”

I.23. pont:

b.) „Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1)."

IV.4. pont: „A Hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani." E pont tartalmazza a kamatszámítás képletét.

IV.7. pont: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció, és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására az eredeti feltétekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap."

IV.9. pont: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni."

V.6. pont: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés devizalapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euro esetében a mindenkor intervenció sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euro keresztárfolyamának változása."

VI.1. pont: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - a Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a Hitelező, mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg."

XI.1. pont: „A kölcsönszerződés futamideje a Felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a kamatváltozás II. megfizetésére rendelkezésére álló fizetési határidő időpontjáig."

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására opciós és adásvételi szerződést kötöttek a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 5. pontja szerint: „A hitelező a vételi jogot a jelen szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette." Az opciós szerződés 8. pontja értelmében: „A hitelező az e megállapodás szerint alapított vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönbevevő jelen megállapodás 2. pontjában hivatkozott kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül akár részben, vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül."

Az alperes a 2014. évi IX. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti, a kölcsönszerződéssel összefüggő elszámolást elkészítette, abban az ügyleti kamatláb induló mértékét 8,24 %-ban határozta meg. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes módosított keresetében a peres felek között létrejött szerződés érvénytelenségére alapítottn 531 508 Ft megfizetésére és a szerződéssel érintett gépjármű törzskönyvének a kiadására kérte kötelezni az alperest.

A szerződés érvénytelenségét a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi XCIII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjaiban foglaltakra, valamint az árfolyamkockázatról történő tájékoztatás hiányára és az árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek

ebből adódó tisztességtelenségére alapította. Érvelése szerint az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza az ügyleti kamat éves százalékos induló értékét, és ez a szerződés, valamint az üzletszabályzat rendelkezéseiből sem számítható ki. Kifejtette, miután nem történt megállapodás az ügyleti kamat induló mértékében, így a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján is érvénytelen a szerződés, miután a THM százalékos mértéke meghatározásakor az ügyleti kamat százalékos értékét is figyelembe kellett venni. Ezen kívül álláspontja szerint a gépjárműre vonatkozó kölcsönügylet esetén nem alkalmazható a 41/1997. (III.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: THM rendelet). Utalt arra, az alperes olyan költségeket is figyelembe vett a THM meghatározásakor, amelyek kiterhelésére vonatkozó szerződési feltételeket a Kúria közérdekű ítéletében megsemmisített (szerződéskezelési díj, ügyviteli költség), illetve amelyekről a 2014. évi XXXVIII. tv. (a továbbiakban: DH1 tv.) megállapította, hogy érvénytelen kikötések (árfolyamrés), ezért a THM százalékos mértéke sem lehet valós. Álláspontja szerint a kamatkikötés hiánya és a THM valótlan százalékos mértéke következtében a szerződés nem deviza alapú. Állította, az alperes a szerződéskötést megelőzően nem adott megfelelő tájékoztatást részére az ügylet kockázatairól, amiből következően árfolyam-különbözet megfizetésére nem kötelezhető. Ezzel összefüggésben hivatkozott az Üsz. V.6. pontja tisztességtelenségére is.

A törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelme indokaként az opciós szerződés 4. pontja és az Üsz. IV.7. pontja érvénytelenségét jelölte meg, utalva arra, hogy az az 1959-es Ptk. 374. § (2) bekezdésének megkerülésére irányul. Érvelése szerint a törvény által az opciós jog gyakorlására alperes számára biztosított 5 éves időtartam a szerződés megkötésétől kezdődően már eltelt, ezért az alperesnek nincs semmilyen jogcíme a törzskönyv birtokban tartására.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. A szerződés érvénytelenségének megállapítása esetére jogkövetkezményként kérte a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását az induló ügyleti kamatláb 8,24 %-ban történő meghatározásával. Elismerte, hogy az ügyleti kamat éves százalékos értéke a szerződésben nem került meghatározásra, azonban álláspontja szerint ez az érvénytelenségi ok a fentiek szerint kiküszöbölhető. Hangsúlyozta, a szerződés tartalmazza a THM százalékban kifejezett mértékét, annak meghatározása az irányadó rendeletnek maradéktalanul megfelel.

Érvelése szerint az Üsz. V.6. pontja a szerződés és az Üsz. vonatkozó egyéb pontjaival együtt az árfolyamkockázatról megfelelő tájékoztatást ad. Kiemelte, nem volt kötelessége a jövőbeni árfolyam lehetséges változásának becslése, erre vonatkozóan tájékoztatás adása, arra nem is volt rálátása.

Álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsön visszafizetésének az opciós szerződéstől független atipikus biztosítéka, az nem az opciós jog megszűnéséhez kapcsolódik, hanem a felperes teljesítésével függ össze, s mivel a felperesnek még áll fenn tartozása, nem tarthat igényt alappal a perbeli gépjármű törzskönyvére.

Az elsőfokú bíróság ítéletével érvényessé nyilvánította a peres felek között 2008. február 12. napján kelt HIP049008. számú kölcsönszerződést akként, hogy az induló ügyleti kamatlábat évi 8,24 %-ban határozta meg. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperes részére a perrel érintett gépjármű törzskönyvét. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy az alperes javára 28 700 Ft perköltséget fizessen meg. A feljegyzett eljárási illetékből a felperest 47 500 Ft, az alperest 20 400 Ft állam javára történő megfizetésére kötelezte.

Határozatának indokolása szerint a szerződés az 1959-es Ptk. 685. § e) pontja szerint deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés, amelyben a THM éves százalékos mértéke a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően került meghatározásra, ennek során az alperes helyesen alkalmazta a THM rendelet előírásait. Megállapította, a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás szerződésben meghatározott mértéke (az induló törlesztőrészletek összege) meghaladja a kölcsön

összegét, ami igazolja az ügyleti kamatban való megállapodást. Kifejtette, az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való feltüntetésének hiánya a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja értelmében. Ezt az érvénytelenségi okot azonban kiküszöbölhetőnek ítélte az induló kamatláb meghatározásával, amelynek során a felülvizsgált elszámolás adatai között szereplő, és a felperes által nem kifogásolt 8,24 %-os induló ügyleti kamat mértéket fogadta el.

Alaptalannak ítélte a felperes hivatkozását, miszerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás hiánya miatt érvénytelen a szerződés. Megállapította, a kölcsönszerződés, az Üsz. V.6. pontja, valamint az Üsz. egyéb megfelelő rendelkezéseinek együttes értelmezése mellett egyértelműnek kellett lennie a felperes számára, hogy ő viseli az árfolyamváltozásból eredő kockázatot, korlátozás nélkül. Kiemelte, a fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségre tekintettel elvárható volt a felperestől, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt, részletesen tanulmányozza át a szerződést és a számára nem érthető rendelkezésekről kérjen tájékoztatást. Rámutatott, miután a felperes személyes előadása során maga sem hivatkozott olyan körülményre, amiből arra lehetett volna következtetni, hogy az árfolyamkockázat körében kapott tájékoztatás alapján azt gondolhatta, az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, alaptalannak ítélte ezt a jogalapi hivatkozást is.

A törzskönyv kiadásával kapcsolatos jogi álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartása az opciós szerződéshez kapcsolódó járulékos biztosíték, s miután az alperes opciós joga megszűnt a szerződéskötéstől számított 5 év elteltével, alaptalanul tartja birtokában a gépjármű törzskönyvét, így köteles azt kiadni.

Az elsőfokú eljárás pertárgyértékét 1 131 508 Ft-ban állapította meg (marasztalási összeg: 531 508 Ft, a törzskönyv kiadása iránti igény pertárgyértéke: 600 000 Ft.).

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mindkét peres fél fellebbezéssel élt.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperest 100 000 Ft megfizetésére kérte kötelezni. Követelésének jogalapjaként változatlanul azt jelölte meg, hogy a szerződés a kamat meghatározásának és az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatásnak a hiánya, valamint a THM téves meghatározása miatt érvénytelen. Emellett külön is hivatkozott az Üsz. V.6. pontja érvénytelenségére. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy a tőkén felül kizárólag annak jegybanki alapkamatával tartozik, árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség nem terheli.

Fellebbezésének indokai szerint a szerződés kamat feltüntetésének hiánya miatti érvénytelensége nem orvosolható a kamat utólagos meghatározásával, mert a szerződés adatai és rendelkezései alapján a felek a kamat mértékében nem állapodtak meg. Állította, az induló ügyleti kamatot a törvényi elszámolás nem tartalmazta, azt csupán a jogorvoslati eljárás keretében megküldött részletes elszámolás rögzíti, ennél fogva téves az az elsőfokú ítéleti megállapodás, hogy az ügyleti kamat mértéke a törvény erejénél fogva konvalidálódott. Álláspontja szerint a DH2 tv. szerinti eljárásban csupán a DH1 tv. 3. és 4. §-ában meghatározott érvénytelenségi okok fennállta miatt keletkezett túlfizetést vitathatta, az ügyleti kamat mértékét azonban nem. Kifejtette, ha a bíróság a törvényi elszámolás rendelkezéseit tartotta elfogadhatónak, úgy a pert meg kellett volna szüntetnie, nem pedig ítélettel döntenie a kereset elutasításáról, miután a kereset a törvényi elszámolás adatainak nem felel meg. Egyebekben e körben - álláspontja szerint - ellentmondásos az ítélet indokolása, mert abból nem állapítható meg, az elsőfokú bíróság amellet foglalt állást, hogy az Üsz. IV.4. pontjából egyértelműen megállapítható az ügyleti kamat százalékos mértéke, vagy a szerződés a DH2 tv. alapján konvalidálódott, illetve, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában írt okból a szerződés teljesen, vagy részlegesen érvénytelen, továbbá, hogy ezt az érvénytelenségi okot az elsőfokú bíróság küszöbölte-e ki, vagy a DH2 tv. alapján elkészített törvényi elszámolás.

Kiemelte, mivel a szerződésben a kamat nem került feltüntetésre, továbbá az egyes költségekre (árfolyamrés, szerződéskezelési díj) vonatkozó szerződési feltételek érvénytelenek, nem lehet érvényes a szerződés THM-re vonatkozó rendelkezése sem. Véleménye szerint a fentiekből adódóan a szerződés nem tekinthető deviza alapú szerződésnek.

Fenntartotta azt az álláspontját, hogy az ügylet árfolyamkockázatáról nem kapott megfelelő tájékoztatást. Hangsúlyozta, az árfolyamváltozásról, annak tartalmáról a szerződéskötést megelőzően kell a fogyasztót tájékoztatni, ennek alátámasztásául hivatkozott a 2008/48. EK irányelv rendelkezéseire, a Kúria 2/2014. és 6/2013. PJE határozatára, valamint a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltakra.

Vitatta a terhére megállapított perköltséget is, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a pertárgyértéket helytelenül, az alperes egyoldalú közlésének a figyelembevételével határozta meg.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem elutasítását kérte. Az Üsz.IV.9. pontjában foglaltakra történő hivatkozással kiemelte, akkor kötelezhető a törzskönyv kiadására, ha a kölcsönbevevő a szerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének eleget tesz, a felperesnek azonban jelenleg is áll fenn tartozása. Emellett továbbra is hangsúlyozta, a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés és nem az opciós jog biztosítója. Állította, a szerződés részét képező **(üzletszabályzat 1. jelölése)** számú üzletszabályzatot 2009. augusztus 1. napjával felváltotta a **(üzletszabályzat 2. jelölése)** számú üzletszabályzat, amelynek V.7. pontja a korábbi üzletszabályzat IV.9. pontjával egyezően akként rendelkezik, hogy a hitelező csak akkor köteles kiadni a törzskönyvet, ha a kölcsönbevevő valamennyi fizetési kötelezettségét teljesítette. Kiemelte, az opciós szerződés sem tartalmaz az opciós jog megszűnése esetére törzskönyvkiadási kötelezettséget előíró rendelkezést, amiből megítélése szerint ugyancsak az a következtetés vonható le, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga független az opciós szerződéstől.

A peres felek fellebbezési ellenkérelme az ellenérdekű fél fellebbezésével érintett elsőfokú ítéleti rendelkezés helybenhagyására irányult.

A felperes és az alperes fellebbezése egyaránt **alaptalan.**

A per érdemét illetően - a fő tárgy tekintetében - az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek a kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges lényeges feltételekben megállapodtak. Az ítéletábra osztja azt az álláspontját is, hogy a felperes által felhozott - a fellebbezés tárgyát is képező - okok közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való rögzítésének hiánya miatt állapítható meg a kölcsönszerződés érvénytelensége. Egyetért az elsőfokú bírósággal abban is, hogy ez az érvénytelenségi ok az induló ügylet kamatláb meghatározásával kiküszöbölhető.

Az ítéletábra - a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel - a következőket emeli ki.

THM helytelen meghatározása

A felek szerződése rögzíti a teljes hiteldíjmutató induló, százalékban kifejezett mértékét, ezért megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak. Ettől eltérő kérdés, hogy annak meghatározása helyes-e, a később kifejtettek szerinti mértékű induló ügyleti kamat figyelembevételével történt-e, azaz az ügylet tényleges terheit tükrözi-e. Ha nem - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította -, az nem eredményezi a szerződés semmisségét, hanem a szerződés akaratlan hiba miatt megtámadható az 1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdése alapján, a felperes azonban a szerződést nem támadta meg. Ezen kívül közömbös, hogy az alperes a THM kiszámításakor esetleg a DH1 törvény alapján tisztességtelennek minősülő árfolyamrést, vagy olyan

költségeket is számításba vett, amelyeket a felperes vitat. Az előbbi, az árfolyamrésre vonatkozó érvénytelenségi okot a jogalkotó a DH törvények megalkotásával rendezte, az alperes a szerződés megkötésére visszamenő hatállyal köteles volt elszámolni a THM-ben megjelenő árfolyamrésszel a felperes javára, s miután a törvényi elszámolás megtörtént, az e miatti érvénytelenségi ok kiküszöbölődött. Az egyéb vitatott költségek pedig nem az érvénytelenség körében értékelendők, hanem a felek közötti elszámolásra tartoznak.

Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya

Egyetért az ítéletábra az elsőfokú bíróság álláspontjával abban is, hogy az árfolyamkockázat felperes általi viselésére vonatkozó szerződési feltételek nem tekinthetők tisztességtelennek, a szerződés rendelkezései alapján ugyanis az elvárható körülményekkel eljáró átlagos fogyasztó, s így a felperes számára is felismerhető lehetett, hogy a perbeli kölcsönügylet árfolyamkockázattal jár, az kizárólag a felperest terheli, és annak nincs felső határa. Az ítéletábra e tekintetben visszaüt az elsőfokú ítéletben kifejtettek, kiegészítve azt az alábbiakkal.

A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia. A kockázattartó nyilatkoznak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletekre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázattartó nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottan nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következő bírói gyakorlat szerint a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási jogi) kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - egyéb más jogági szankciók mellett - a szerződés érvényességét nem kívánja megengedni (BDT2006. 1450, BDT2009. 2004). A pénzügyi jog körébe tartozó Hpt. hivatkozott rendelkezése azonban a kockázattartó nyilatkozat elmaradásához nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét.

Mindebből következően az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázattartó nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve az árfolyam ránezve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez nem állapítható meg. A kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja szerint a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezentúl a szerződés egyéb rendelkezései alapján - a elsőfokú bíróság által részletesen kifejtettek szerint - egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, és hogy az árfolyam kedvezőtlen változásának kockázata őt terheli.

Ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix devizakonstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztő részleteket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie. Lényeges továbbá, hogy az egyedi szerződésben rögzítésre

került, miszerint a felperes a kamat- és az árfolyamváltozás elszámolási módjaként az ún. fix deviza konstrukciót választotta. A választás ténye feltételezi, hogy a felperes tisztában volt azzal, mit jelent a fix deviza konstrukció, ha pedig ezt ismerte, azt is tudnia kellett, hogy a forint esetleges gyengülése miatt az ügylet milyen kockázatokat hordoz magában.

Az ügyleti kamatban való megállapodás hiánya

Nem vitás tény, hogy a perbeli szerződésben - a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában előírtak ellenére - nem került feltüntetésre a kölcsön ügyleti kamatának éves százalékos értéke. Nincs jelentősége annak, hogy ebből a hiányosságból fakadó érvénytelenségi ok a szerződés egészének semmisségét, vagy csupán részleges érvénytelenségét eredményezi. Mivel az érvénytelenség oka egy hiányosság, nyilvánvalóan nem alkalmazható az érvénytelenségnek a legalapvetőbb jogkövetkezménye, hogy az érvénytelen szerződéshez (szerződési feltételhez) joghatás nem fűződik, arra jogosultságot, vagy követelést alapítani nem lehet. A kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott „további” jogkövetkezményei alkalmazhatóak, ennek megfelelően - a DH2 tv. hatálya alá tartozó szerződések, így a perbeli kölcsönszerződés esetében - a körülményektől függően sor kerülhet a szerződés hatályossá vagy érvényessé nyilvánítására (DH2 tv. 37. § (1) bekezdés).

Lényeges, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazása során a kereseti kérelemhez kötöttség nem érvényesül, a bíróság szabadon dönt abban, hogy a lehetséges jogkövetkezmények közül melyiket alkalmazza. A jogkövetkezmények közötti választás lehetőségének egy korlátja van: nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 7. pont). A választás során valamennyi körülményt mérlegelve kell döntenie az adott esetben szóba jöhető és leginkább célravezető jogkövetkezmény alkalmazása mellett, döntése során nem részesítheti előnyben sem az egyik, sem a másik fél érdekeit az ellenérdekű fél érdekeivel szemben.

Az 1959-es Ptk. 237. §-a az érvénytelenség jogkövetkezményei körében egyenértékű lehetőségnek tekinti az eredeti állapot helyreállítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását, és csak ezek alkalmazhatatlansága esetén kerülhet sor a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítására (1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pont). Jelen esetben - a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése szerint - az eredeti állapot helyreállítása kizárt, az 1959-es Ptk. 237. §-a, az 1/2010. PK vélemény 5. pontja és a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 4. pontja értelmében prioritást élvező érvényessé nyilvánításnak viszont nem volt akadálya. Annak megítélésénél ugyanis, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető-e, azt kell vizsgálnia, van-e mód az érvénytelenség okozta érdeksérelem elhárítására. A perbeli esetben - a fent részletezettek szerint - a kölcsönszerződés érvénytelensége egyetlen okból, az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének a hiánya miatt volt megállapítható. E hiányosság a felperesnek tényleges érdeksérelemet nem okozott, hiszen a szerződés konkrét összegben megjelölte az általa fizetendő havi törlesztések összegét, az ezen felüli fizetési kötelezettséget pedig az induló ügyleti kamat mértéke nem érintette. A tényleges felperesi érdeksérelem hiányára utal, hogy a kamat megjelölését a felperes sem tarthatta lényegesnek, hiszen ellenkező esetben nyilván kérte volna annak szerződésben való rögzítését, azt azonban maga sem állította, hogy lett volna ilyen igénye. Ennek megfelelően az ítéletábla osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, nevezetesen, hogy az induló ügyleti kamatláb meghatározásával, mint az érvénytelenséget eredményező hiányosság pótlásával a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Abban viszont egyetért az ítéletábla a felperessel, hogy a szerződés adatai és rendelkezései alapján nem állapítható meg, hogy a felek a szerződéskötéskor milyen induló ügyleti kamatlábban állapodtak meg, az Üsz. IV.4. pontjában szereplő kétismeretlenes egyenlet alapján ugyanis annak kiszámításához egy átlagos matematikai ismeretekkel rendelkező fogyasztó tudása nem elegendő.

Utal ugyanakkor arra az ítéletábra, hogy a Kúria a perbelivel megegyező tartalmú szerződési feltételeket úgy ítélte meg, hogy azok alapján az induló ügyleti kamatláb kiszámítható, és a kapott eredménynek megfelelő kamatmértékkel a szerződés érvényessé nyilvánítható (Gfv.VII.30.150/2016/10.). Emellett az ítéletábra - az elsőfokú bíróság álláspontjával megegyezően - meghatározó jelentőséget tulajdonított a DH2 tv. alapján elvégzett törvényi elszámolásnak, az elsőfokú bíróság e körben kifejtett érveit a következőkkel egészíti ki.

A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-ában meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekintendő, hogy az elszámolás során figyelembe vett adatokat - köztük az induló ügyleti kamatlábat - és az elszámolás eredményét nem kívánja vitatni, azaz azokat ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és az a továbbiakban nem vitatható. Ez egyben azt is jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően” került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el. Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos értéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset elbírálása során az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában illetve a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést azzal, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogyan maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját.

Jelen esetben a perbeli kölcsönszerződés fentiek szerinti felülvizsgált elszámolása nem vitásan megtörtént, annak során az alperes - a felperes által a keresetlevélhez csatolt részletes elszámolás adatait tartalmazó okiratból megállapíthatóan - az induló ügyleti kamatlábat 8,24 %-ban határozta meg. A felperes az elszámolással szemben a törvényben biztosított jogorvoslatot nem merítette ki, ezt a kamatmértéket - a fent részletezettek szerint - ráutaló magatartással elfogadta, így - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - ennek az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható a szerződés érvénytelenségéhez vezető hiányosság, s ily módon a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Hangsúlyozandó, a DH1 és a DH2 tv-ek a hatályuk alá tartozó kölcsönszerződések hibáit kizárólag az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége miatti semmisséget érintően orvosolták. Nincs tehát akadálya annak, hogy a szerződés érvényessége a felülvizsgált elszámolás megtörténtét követően is vitatható legyen, azaz a fél kérheti a szerződés érvénytelenségének megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását a DH1 és a DH2 tv-nyel nem érintett szerződési rendelkezések tekintetében, így a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányára, és az árfolyamkülönbség viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségére hivatkozással is. Ennek nem mond ellent az, hogy az elsőfokú bíróság - az ítéletábra fentebb kifejtett álláspontjával egyezően - akként foglalt állást, hogy a perbeli szerződés érvénytelenségét eredményező hiányosság az induló ügyleti kamatlábnak a DH2 tv. rendelkezései szerinti felülvizsgált elszámolás során a felek általi meghatározásával elhárult. A perbeli szerződés kamatot érintő konvalidációja ugyanis - a fent részletezettek szerint - nem a DH1 vagy a DH2 tv. rendelkezése folytán következett be, hanem a peres felek megegyezése alapján, amely

megegyezésen túl az érvénytelenségi ok kiküszöböléséhez szükség volt a szerződés bíróság általi érvényessé nyilvánítására is. A bírói gyakorlat ugyanis az 1959-es Ptk. hatálya alá tartozó szerződések esetében az „érvényessé válás” (konvalidálódás) eseteit - vagyis amikor az érvénytelenség oka magától hárul el, vagy azt a felek maguk hárítják el - az érvényessé nyilvánítás esetkörébe vonja (1/2010. PK vélemény 5. pont). Ebből következően a konvalidáció önmagában nem teszi szükségtelemmé, hogy a bíróság jogalakító döntéssel rendelkezzen a szerződés érvényessé nyilvánításáról, mint az érvénytelenség adott esetben alkalmazandó jogkövetkezményéről. A fentiekből következően, bár jelen ügyben a felek - a fentiekben levezetett módon - orvosolták a szerződés hibáját, ez - jogszabályi háttér hiányában - nem zárta el a felperesektől (alperestől) annak a lehetőségét, hogy ennek kimondását keresettel (érdemi ellenkérelemmel) érvényesítsék.

Nem osztja az ítéletábra a fellebbezésben kifejtett azon jogi érveket sem, miszerint a kamat tekintetében az elszámolás alapján történő konvalidálódás egyben azt jelentené ilyen esetben, hogy nincs helye a kereset (ellenkérelem) érdemi elbírálásának, csak a per Pp. 157. § a) pontja alapján történő megszüntetésének. A Pp. 157. § a) pontja alapján a bíróság akkor szünteti meg a pert, ha a keresetlevelet már a Pp. 130. § (1) bekezdés a) - h) pontja alapján idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani. A felperesek érvelését figyelembe véve jelen ügyben a d) és az f) pontban írt pergátló körülmény fennállásának, azaz annak a vizsgálata jöhetne szóba, hogy a felperesek követelése ítélt dolognak minősül-e, vagy hogy bírói úton érvényesíthető-e az igényük. A peradatok szerint a felperesek az alperes által a DH2 tv. alapján elvégzett elszámolással szemben nem fordultak bírósághoz, így fogalmilag kizárt, hogy az ügyleti kamat meghatározásának hiánya miatti érvénytelenség alkalmazható jogkövetkezménye ítélt dolognak minősüljön. A DH2 tv. 18. § (5) bekezdésének az a rendelkezése pedig, miszerint ha a fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített elszámolással szemben nem él panasszal, a továbbiakban azt nem vitathatja, nem értelmezhető úgy, hogy ezzel a szabállyal a jogalkotó kizárta a bírói út lehetőségét a szerződés érvénytelenségével kapcsolatos mindennemű jogvitában. A fentebb már részletezettek szerint a DH1 és a DH2 tv-ek a hatályuk alá tartozó kölcsönszerződések hibáit kizárólag az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége miatti semmisséget érintően orvosolták, ezért az elszámolás adatai, köztük az induló ügyleti kamat százalékos értéke tekintetében is lehetőség volt panasszal élni.

Miután - a fent részletezettek szerint - a kölcsönszerződés érvénytelensége kizárólag az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének elmaradása miatt volt megállapítható, tekintetbe véve továbbá, hogy ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölése a felek közötti elszámolást nem érintette, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a felperes szerződés érvénytelenségére alapított, s ebből adódóan már jogalapját tekintve megalapozatlan marasztalási igényét.

A törzskönyv kiadása

Az alperes alaptalanul támadta a törzskönyv kiadására irányuló keresetnek helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezést. Helytálló az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződéshez kapcsolódó atipikus biztosítéknak tekinthető. Az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően - ilyen tartalmú jogszabályi tiltás hiányában - nincs akadálya annak, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékaként a felek kikössék a törzskönyv birtoklásának jogát mindaddig, amíg a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit nem teljesíti maradéktalanul. A perbeli esetben azonban a felek ilyen tartalmú megállapodást nem kötöttek. Az opciós szerződés 7. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági

nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg." Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani. Ennek megfelelően a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság. Az ítélet tábla kiemeli, a szerződéskötés időpontjához képest (2008. február 12.) az opciós jog gyakorlására nyitva álló 5 éves időtartam letelt anélkül, hogy az alperes gyakorolta volna a vételi jogát, így ez idő szerint már nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására.

Az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja - az opciós szerződés 5. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. Utal e tekintetben az ítélet tábla az 1959-es Ptk. szerződés értelmezésével kapcsolatos 207. § (1) és (2) bekezdésére, amely szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akarata és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma e szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó a Ptk. fenti rendelkezéseivel a pontatlan, vagy bizonytalan megfogalmazás kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ennek megfelelően, ha az alperesnek a IV.9. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékeként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen, félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia. Az érintett kikötésnek azonban annak teljes megszövegezése alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható az alperes szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont az 1959-es Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltja.

Mindezt figyelembe véve az Üsz. IV.9. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt.

A fenti megállapítással ellentétes következtetés - az alperes álláspontja szerint a szerződés részévé váló - **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. megjelölésű üzletszabályzat V.6. pontjából sem vonható le. E rendelkezés szerint ugyanis a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt, ez pedig a szerződéskötéstől számított - és nem a feltétel bekövetkeztétől irányadó - 5 év. Erre tekintettel nem volt szükséges annak vizsgálata, hogy az új üzletszabályzat a felek szerződésének részévé vált-e.

Az alperes fellebbezési érvelésével szemben önmagában az, hogy az opciós szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az opciós jog megszűnésével az alperes köteles kiadni a törzskönyvet, még nem jelenti azt, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga nem minősülhet az opciós jog biztosítékának.

Pertárgyérték

Az ítéletábra az elsőfokú eljárás pertárgyértékét az elsőfokú bíróságtól eltérően határozta meg. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke az irányadó. Jelen ügyben a felperes a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl annak a megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felpereseknek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. A felperesnek az alperes által nyilvántartott tartozása a kereset előterjesztésének időpontjában 3 188 310 Ft volt, ezért az ítéletábra az elsőfokú perértéket 4 319 818 Ft-ban állapította meg (az alperes által kimutatott felperesi tartozás 3 188 310 Ft, a felperes marasztalására irányuló kereseti kérelme 531 508 Ft, a törzskönyv kiadására vonatkozó perérték: 600 000 Ft).

A fentiek szerint megállapított elsőfokú pertárgyértéket is figyelembe véve és tekintettel a peres feleknek a szerződés érvénytelenségéhez kapcsolódó keresetet érintő pervesztessége-pernyertessége arányára (20-80 % a felperesre terhesebben), valamint arra, hogy a törzskönyv kiadására vonatkozó kereset tárgyában az alperes lett pervesztes, az ítéletábra a Pp. 253. § (2) bekezdés 2. mondatának rendelkezése alapján - a perérték módosulására figyelemmel - a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül pontosította a felek által a Magyar Államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét.

Az ítéletábra a fentebb részletezettek alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - az eljárási illeték összegére és viselésére vonatkozó rendelkezésének pontosításával - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú eljárás perértéke a felperes fellebbezése alapján 3 683 173 Ft (az alperes által kimutatott tartozás: 3 583 173 Ft, a felperes marasztalásra irányuló fellebbezése 100 000 Ft), az alperes fellebbezésével összefüggésben pedig 600 000 Ft (törzskönyv kiadása).

A peres feleknek a fentiek szerint meghatározott pertárgyértékből kiindulva megállapított pernyertessége-pervesztessége arányát figyelembe véve - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (3) bekezdése, valamint az (5) bekezdése és a 4/A. §-a szerint számított ügyvédi munkadíjnak megfelelően - nagyobb pervesztességére tekintettel a felperest kötelezte az alperes javára másodfokú részperköltség megfizetésére a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.

A felperes fellebbezése alapján felmerült, és az illetékfeljegyzési joga folytán az állam által előlegezett illetéket a sikertelenül fellebbező felperes köteles megfizetni az 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 78 § (1) bekezdése alapján.

Az ugyancsak eredménytelenül fellebbező alperes a fellebbezésére az illetéket leróta, ezért erről az ítéletábrának nem kellett rendelkeznie.

Szeged, 2017. június 28.

Dr. Szeghő Katalin sk.

Dr. Lengyel Nóra sk.

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró